

Eduskunta
Suuri valiokunta

ITÄVALLAN EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI EU:N JÄSENVALTIOIDEN VÄLISEKSI EUROOPPALAISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYKSEKSI

Ohessa lähetetään perustuslain 97 §:n mukaisesti eduskunnan suurelle valiokunnalle tiedoksi ”Itävallan ehdotus neuvoston puitepäätökseksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliseksi eurooppalaiseksi täytäntöönpanomääräykseksi ja tuomittujen henkilöiden siirtämiseksi kärsimään tuomittu rangaistus sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän on tai, jossa hänen asuinpaikkansa on”.

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

ITÄVALLAN EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLISEKSI EUROOPPALAISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYKSEKSI

Yleistä

Itävalta on ilmoittanut tekevänsä aloitteen puitepäätökseksi, joka koskee vankeusrangaistukseen tuomitun henkilön siirtämistä kärsimään tuomittu vankeusrangaistus sellaiseen valtioon, jonka kansalainen hän on tai, jossa hänen pysyvä asuinpaikkansa on. Puitepäätöksen tarkoituksena on edelleen kehittää niitä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon siirtämistä koskevia järjestelyjä, jotka perustuvat Strasbourgissa 21.3. 1983 tehtyyn tuomittujen siirtämistä koskevaan yleissopimukseen ja sen Strasbourgissa 18.12.1997 tehtyyn lisäpöytäkirjaan. Suomi on ratifioinut sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan.

Yleissopimus lähtee siitä, että siirto edellyttää paitsi kummankin valtion myös siirrettävän vangin suostumusta. Lisäpöytäkirjan pääasiallinen merkitys on siinä, että vanki voidaan suostumuksetaan siirtää kotivaltioonsa, jos hänet on määrätty karkotettavaksi täytäntöönpanovaltiosta rangaistuksen suorittamisen jälkeen. Itävallan ehdotus perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteelle ja sen mukaan vankin siirtäminen suorittamaan vapausrangaistustaan kotivaltioonsa tai valtioon, jossa hänellä on pysyvä asuinpaikka, ei edellyttäisi vangin suostumusta. Täytäntöönpanon siirto ei myöskään edellyttäisi kaksoisrangaistavuutta samassa laajuudessa kuin edellä mainittu Euroopan neuvoston yleissopimus.

Itävallan pyynnöstä Ruotsi on ilmoittanut yhtyvän Itävallan aloitteeseen. Myös oikeusministeriö on 14.12.2004 Suomen puolesta Itävallan pyynnöstä ilmoittanut yhtyvän aloitteeseen.

Tietävästi Itävalta esittelee aloitteensa Luxemburgin puheenjohtajakauden ensimmäisessä epävirallisessa oikeus- ja sisäasioiden ministerikokouksessa 27.-29.1.2005.

Pääasiallinen sisältö

Puitepäätöksen tarkoituksena on määrittää säännöt, joiden mukaan jäsenvaltio tunnustaa ja panee täytäntöön toisen jäsenvaltion määräämän rangaistuksen riippumatta siitä, onko rangaistuksen täytäntöönpano jo aloitettu. Rangaistuksen tulee olla ajaltaan rajoitettu tai rajoittamaton vankeusrangaistus, jonka rikostuomioistuin on tuominnut tehdyn rikoksen johdosta.

Eurooppalainen täytäntöönpanomääräys toimitetaan sen maan toimivaltaiselle viranomaiselle, jonka kansalainen rangaistukseen tuomittu henkilö on tai, jossa hänellä on pysyvä laillinen asuinpaikka taikka, johon tuomitulla henkilöllä on olennaiset siteet. Täy-

täytäntöönpanovaltio voi myös omasta aloitteestaan pyytää täytäntöönpanomääräyksen antavaa valtiota antamaan täytäntöönpanomääräys. Myös rangaistukseen tuomittu henkilö voi tehdä aloitteen puitepäätöksen mukaisen menettelyn aloittamiseksi. Täytäntöönpanomääräys ei voi koskea sellaista henkilöä, jolla on pysyvä asuinpaikka täytäntöönpanomääräyksen antavassa valtiossa paitsi sellaisessa tapauksessa, jossa henkilö on päätetty karkottaa maasta tuomitun rangaistuksen kärsimisen jälkeen. Rangaistukseen tuomitun henkilön maksamaton oheissakko ei muodosta estettä täytäntöönpanomääräyksen antamiselle.

Täytäntöönpanomääräyksen antavan valtion toimivaltaisen viranomaisen tulee lähettää täytäntöönpanomääräys suoraan täytäntöönpanovaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Täytäntöönpanomääräyksen antava valtio voi toimittaa täytäntöönpanomääräyksen ainoastaan yhteen jäsenvaltioon kerrallaan.

Täytäntöönpanomääräyksen antavassa valtiossa olevalle rangaistukseen tuomitulle henkilölle tulee antaa, jos se on mahdollista, tilaisuus lausua täytäntöönpanomääräyksestä ennen täytäntöönpanomääräyksen antamista. Tuomitun henkilön suostumusta ei edellytetä. Tuomitun henkilön mielipide tulee kuitenkin ottaa huomioon päätettäessä annetaanko täytäntöönpanomääräys ja mielipide tulee tarpeen tullen ottaa huomioon myös siinä, mille valtiolle määräys annetaan.

Puitepäätös sisältää luettelon rikoksista, joiden johdosta annetun täytäntöönpanomääräyksen jäsenvaltion tulee tunnustaa ja panna täytäntöön kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta riippumatta, jos rikoksen enimmäisrangaistus on vähintään kolme vuotta. Luettelo on sama kuin EU:n pidätysmääräyksessä. Muiden kuin luettelossa mainittujen rikosten osalta voidaan edellyttää kaksoisrangaistavuutta.

Täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen tulee tunnustaa ilman erillisiä muodollisuuksia täytäntöönpanomääräys, joka on annettu edellä mainitut edellytykset täyttyen. Jos tuomittu rangaistus on kestoaltaan ristiriidassa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön kanssa, voi täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen alentaa rangaistuksen vastaamaan ankarinta rangaistusta, joka voidaan tuomita täytäntöönpanovaltion kansallisen lainsäädännön mukaan samankaltaisesta rikoksesta. Jos rangaistus on luonteeltaan ristiriidassa täytäntöönpanovaltion lainsäädännön kanssa, voi täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen mukauttaa rangaistuksen vastaamaan sellaista kansallisen lainsäädännön mukaista rangaistusta, joka voidaan antaa samankaltaisesta rikoksesta. Rangaistuksen tulee kuitenkin tällaisessa tapauksessa vastata niin läheisesti kuin mahdollista alkuperäisesti tuomittua rangaistusta.

Lisäksi puitepäätös sisältää luettelon perusteista, joiden nojalla täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen voi harkinnanvaraisesti kieltäytyä täytäntöönpanomääräyksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Kieltäytymisperusteet liittyvät ne bis in idem-sääntöön, kaksoisrangaistavuuden vaatimukseen, rangaistuksen täytäntöönpanon vanhentumiseen, tuomitun ikään, jäljellä olevan rangaistuksen pituuteen ja poissaolotuomioihin.

Menettelyn osalta puitepäätös sisältää täytäntöönpanomääräyksen tunnustamista ja sen täytäntöönpanoa koskevia enimmäisaikoja. Täytäntöönpanoa voidaan lykätä humanitaarisista syistä.

Rangaistuksen täytäntöönpanoon sovelletaan täytäntöönpanovaltion lainsäädäntöä ja vain tämä valtio voi päättää vangin päästämisestä ehdonalaiseen vapauteen. Ellei valtioiden välillä ole toisin sovittu, vankia voidaan kuitenkin päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun hän suorittanut puolet rangaistuksestaan. Ehdonalaisesta vapauttamisesta päätettäessä on myös otettava huomioon täytäntöönpanomääräyksen antaneen valtion lainsäädäntö, jonka mukaan vanki on oikeutettu ehdonalaiseen vapautumiseen tietynä ajankohtana sen mukaan kuin määräyksen antanut valtio on tätä edellyttänyt.

Armahtamisesta voi päättää sekä täytäntöönpanomääräyksen antanut että täytäntöön paneva valtio.

Puitepäättöksen soveltamisesta aiheutuneista kustannuksista vastaa täytäntöönpanovaltio.

Jäsenvaltiot voivat edelleen soveltaa kahden- tai monenkeskisiä sopimuksia tai järjestelyjä, jotka mahdollistavat yksinkertaisempia menettelyjä kuin puitepäättöksessä.